

OLIEBOLTRUFFELS (*HYDNOTRIA MICHAELIS* S.L.) OM VAN TE SMULLEN!

Jan Dieker

Geweldigershoeck 18, 7201 ND Zutphen

J. Dieker, 2010. *Hydnotria michaelis* s.l., to feast on. *Coolia* 53(3): pp. 151–152.

An unknown truffle was found on a sand track between the needles of a coniferous wood. It turned out to be *Hydnotria michaelis*.

Tijdens de excursie op 29 juli 2009 van de werkgroep Z-O Veluwe in de bossen grenzend aan het kroonjuweel Stopdijk in de gemeente Lochem, vond Lies Jansen een paar opmerkelijk geplooide, ongeveer bolvormige paddenstoelen, deels verborgen in de grond op het bospad tussen het naaldenstrooisel. Even verder op het pad werden door andere deelnemers nog 3 exemplaren gevonden, grotendeels verborgen in de grond. Dat het waarschijnlijk om een truffel zou gaan, werd al vermoed.

Beschrijving:

De vruchtlichamen zijn ongeveer bolrond, 3–4 cm in doorsnede, met grove, onregelmatige hersenvormige plooien, oppervlak glad, okergeel.

De asci zijn cilindervormig, met 8 sporen op een rij. De schaars gesepteerde, veel smallere en aan de top iets verbrede parafysen steken ruim boven de asci uit.

De onrijpe sporen, gemeten in de asci, zijn rond, glad, met een grote centrale druppel en meten $21\text{--}28 \times 20,5\text{--}26 \mu\text{m}$.

Maar welke?

Het op naam brengen van de truffel, hoe opvallend ook, ging met de nodige moeilijkheden en verwarring gepaard. Met de truffelmonografie van Gerard de Vries kwam ik op grond van de cilindervormige asci en de ruim boven de asci uitstekende en iets verwijde toppen van de parafysen in eerste instantie uit op *Gyrocratera ploettneriana*. Een uitgebreide zoektocht op het internet om er een foto bij te vinden mislukte, waardoor ik in de beschrijvingen van

Hydnotria ben gaan lezen. Daar vond ik een opmerking over *H. carnea*, waarbij de sporen in een rij liggen en die nu eens als aparte soort, en dan weer als een variëteit van *H. tulasnei* (Rosse doolhoftruffel) wordt opgevat. Deze was nog niet in Nederland gevonden, maar de ecologie (groeïend in de bovenste strooisellaag van naaldbossen) klopte.

Figuur 1. *Hydnotria michaelis*, Olieboltruffel. (Foto: Kees Hermesen)

Figuur 2. *Hydnотria michaelis*. (Foto: Herman ten Grotenhuis)

Figuur 3. *Hydnотria michaelis*, doorsnede. (Foto: Herman Groenouwe)

Dankzij een zoektocht van een van de deelnemers, Dick Eikelboom, op internet, werd uiteindelijk toch de tegenspraak opgelost: niet zeuren, het is gewoon de Olieboltruffel, waarbij *Gyrocateracta ploettneriana* P. Hennings een synoniem bleek van *Hydnотria michaelis* (Fischer) Trappe.

De volgende dag bleken na grondig zoeken in totaal 15 vruchtlichamen verspreid over een 5-tal meters op en langs de rand van het bospad te groeien. Het bospad ging door een opstand met Douglasspar en lariks en hier en daar een berk. Het pad zelf was bedekt met een dunne laag naaldstrooisel op voedsel-arm zand; op het pad zelf bijna geen begroeiing afgezien van wat Fraai haarmos.

De olieboltruffel is volgens “Het Overzicht” zeer zeldzaam en vormt waarschijnlijk ectomycorrhiza met naaldbomen zoals den, spar en Douglasspar.

Volgens de nieuwe Rode Lijst van 2008 is de soort ernstig bedreigd en zeer zeldzaam, met slechts drie meldingen in de periode 1993–2007. Later bleek (mondelinge mededeling Atte van den Berg) dat een paar jaar geleden door Mary van Saane en Truus de Fluiter in de buurt ook een Olieboltruffel was gevonden, die door Gerard de Vries in eerste instantie was gedetermineerd als *Hydnотria*

cubispora. Dit werd later gewijzigd in *Hydnотria confusa*. Uit onderzoek door Gerard de Vries aan het Nederlandse materiaal van de Olieboltruffel is gebleken dat het om een complex van soorten gaat, waarbij zelfs het materiaal op één locatie meerdere soorten kan bevatten. Op grond van voornoemd onderzoek en omdat de (helaas nog onrijpe) sporen van dit materiaal een ronde vorm hadden, zou de goede naam *Hydnотria confusa* moeten zijn. Welnu, daarmee is deze vondst goed gekarakteriseerd: een verwarrend, doch smakelijk probleem. Geef mij maar meer van zulke olieballen in de zomer!

Literatuur

- de Vries, G.A. 1971. De fungi van Nederland III. Hypogaea. Truffels en schijntruffels. Wetensch. Meded. KNNV 88: 8–9.
- de Vries, G.A. 2002. Een vergelijkend onderzoek van de Olieboltruffel (*Hydnотria michaelis*) met *Hydnотria cubispora* en de voor Nederland nieuwe *Hydnотria confusa*. Coolia 45(4): 201–204.
- Arnolds, E. Kuyper, Th. W. & Noordeloos, M.E. (red.), 1995. Overzicht van de Paddestoelen in Nederland. Uitgave Nederlandse Mycologische Vereniging.
- Arnolds, E. & Veerkamp, M. 2008. Basisrapport Rode Lijst Paddestoelen. Uitgave Nederlandse Mycologische Vereniging.

